

Recenzia vysokoškolských skrípt

Osina O., Sadloňová J.:

Toxikológia – vybrané kapitoly

Pripravované vysokoškolská učebnica autorov Osina O. a Sadloňová J.: „Toxikológia – vybrané kapitoly“ komplexne rozoberá problematiku intoxikácií v rozsahu potrebnom pre pregraduálne štúdium lekárov. S každou z uvedených intoxikácií sa lekár, či už všeobecný praktický lekár alebo špecialista, v svojej praxi môže stretnúť, napr. pri posudzovaní škodlivého vplyvu chemizácie životného a pracovného prostredia, riešení problematiky drogových závislostí a predávkovania sa drogami, neraz vedúcimi k ohrozeniu života alebo pri riešení akútnych intoxikácií rôznymi chemickými látkami a liekmi v prostredí lekárskej pohotovosti, urgentných príjmov a jednotiek intenzívnej starostlivosti.

Kolektív autorov rozoberá najdôležitejšie vedomosti z oblasti toxikológie v 5 hlavných kapitolách. Prvá kapitola sa venuje problematike všeobecnej toxikológie, vrátane najdôležitejšej toxikologickej terminológie a rozoberá možné účinky chemických látok – toxické, dráždivé, alergizujúce, karcinogénne, hepatotoxické, hematotoxické, nefrotoxické a neurotoxické účinky. Druhá kapitola „Toxikológia vybraných priemyselných látok“ prináša toxikologické vedomosti hlavne z oblasti pracovného lekárstva a delí sa na toxický vplyv anorganických látok (arzén, chróm, kadmium, nikel, olovo, ortuť, oxid uhoľnatý) a organických látok (alkoholy, formaldehyd, organické rozpúšťadlá). Tretia kapitola rozoberá problematiku najčastejších intoxikácií liekmi, ako sú analgetiká, hypnotiká a sedatíva, betablokátory a tricyklické antidepresíva. Špeciálna pozornosť je venovaná intoxikáciám omamnými psychotropnými látkami, vrátane halucinogénnych drog, kanabinoidov, stimulantov a opioidov, zneužívaných abuzérmi drog. Samostatná piata kapitola prináša vedomosti z oblasti intoxikácie hubami a ich jednotlivými prejavmi, ako sú antabusový, atropínový, faloidný, hepatotoxický, gastroenterický, muskarínový, nefrotoxický a psilocybínový syndróm. V týchto kapitolách a podkapitolách špeciálnej toxikológie sa nachádza stručná charakteristika toxického látky a jej toxikokinetika, klinický obraz, diagnostika, diferenciálna diagnostika a možnosti liečby príslušnej intoxikácie.

Z odborného hľadiska nemám k predloženým skriptám žiadne pripomienky, naopak vyzdvihujem, že problematika je komplexne a výborne spracovaná na úrovni najnovších poznatkov. Mám skôr len formálne pripomienky na zváženie:

1. Do všeobecných zásad diagnostiky a liečby intoxikácií by som doplnil informáciu o možnosti toxikologických vyšetrení a konzultácie toxikologického centra a všeobecných možnostiach liečby (výplach žalúdka, aktívne uhlie) a eliminačných metód (forsírovaná diuréza, hemodialýza, hemoperfúzia), aj keď sú uvádzané v špeciálnej časti pri jednotlivých intoxikáciách.

2. V prípade intoxikácie hubami by som zvážil zmenu poradia uvedených syndrémov a na prvé miesta preferoval faloidný syndróm ako najzávažnejší typ intoxikácie a potom gastroenterický ako najčastejší typ otravy hubami.

Skriptá sú prehľadne a zrozumiteľne napísané a veľmi dobre sa čítajú. Formálne sú napísané na 95 stranách rukopisu, členené na 5 kapitol s ďalšími podkapitolami a dostatočne ilustrované potrebnými obrázkami a tabuľkami.

Vysokoškolské skriptá sú určené najmä pre výučbu študentov všeobecného a zubného lekárstva v predmetoch vnútorné choroby a pracovné lekárstvo. Prinášajú potrebné vedomosti na zvládnutie týchto otázok v rámci štátnych záverečných skúšok. Dôležité informácie v nich môžu získať aj uchádzači o špecializačné štúdium v odbore vnútorné lekárstvo, vrátane absolvovania spoločného internistického kmeňa. Považujem ich za veľmi hodnotnú a potrebnú publikáciu, preto odporúčam ich uverejnenie.

V Martine 3. 3. 2017

Prof. MUDr. Peter Galajda, CSc.

I. interná klinika JLF UK a UNM, Martin